

## Підсумки діяльності страхових компаній за 2008 рік

### Кількість страхових компаній

Станом на 31.12.2008 кількість страхових компаній (СК) становила 469 компаній (таблиця 1), що у порівнянні з 2007 р. на 23 компанії більше (або на 5,16%). У тому числі на 7 збільшилася кількість СК "life" – до 72 компаній, та на 16 - СК "non-life", до 397 компаній.

Таблиця 1

Реєстрація страхових компаній	на кінець року			на кінець кварталу			
	2006	2007	2008	I кв.08	II кв.08	III кв.08	IV кв.08
<b>Кількість страхових компаній</b>	<b>411</b>	<b>446</b>	<b>469</b>	<b>458</b>	<b>469</b>	<b>475</b>	<b>469</b>
в т.ч. СК "non-life"	356	381	397	389	397	402	397
в т.ч. СК "life"	55	65	72	69	72	73	72
<b>Виключено з Держреєстру протягом періоду*</b>	<b>20</b>	<b>19</b>	<b>22</b>	<b>5</b>	<b>8</b>	<b>10</b>	<b>22</b>
в т.ч. СК "non-life"	18	18	21	5	8	10	21
в т.ч. СК "life"	2	1	1	0	0	0	1
<b>Включено до Держреєстру протягом періоду*</b>	<b>33</b>	<b>54</b>	<b>45</b>	<b>17</b>	<b>31</b>	<b>39</b>	<b>45</b>
в т.ч. СК "non-life"	26	43	37	13	24	31	37
в т.ч. СК "life"	7	11	8	4	7	8	8

### Компанії з іноземним капіталом

**IV кв. 2008 року** За жовтень-грудень 2008 року до Держреєстру не було включено компаній з іноземним капіталом. *Для порівняння: за той же період (жовтень-грудень) 2007 року зареєстрована 1 компанія зі страхування життя з іноземним капіталом (Росія) на суму 14,7 млн.грн.*

**За січень-грудень 2008 року** до Держреєстру включено 2 компанії з іноземним капіталом (в тому числі: в 1 кварталі одну компанію зі страхування життя з іноземним капіталом 14,4 млн.грн. та в 3 кварталі одну компанію зі страхування "non-life" з іноземним капіталом 8,416 млн.грн.)

Основні показники діяльності страховиків за 2006 – 2008 рр. наведені в таблиці 2.

## Динаміка основних показників діяльності страховиків

Показники	2006 р.	2007 р.	2008 р.	Темпи приросту	Темпи приросту
				2007/2006	2008/2007
<b>Кількість договорів страхування<sup>1</sup>, укладених протягом звітнього періоду, одиниць</b>					
Кількість договорів, крім договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	16 931 429	20 179 940	22 828 731	19,2%	13,1%
- зі страхувальниками – фізичними особами	13 686 682	16 447 339	18 685 470	20,2%	13,6%
- зі страхувальниками – юридичними особами	2 999 121	3 310 115	4 103 175	10,4%	24,0%
Кількість договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	537 647 432	579 587 052	653 168 827	7,8%	12,7%
<b>Страхова діяльність, млн.грн.</b>					
Валові страхові премії	13 829,9	18 008,2	24 008,6	30,2%	33,3%
Валові страхові виплати	2 599,6	4213	7 050,7	62,1%	67,4%
Рівень валових виплат, %	18,8	23,4	29,4	24,5%	25,6%
Чисті* страхові премії	8 769,4	12 353,8	15 981,8	40,9%	29,4%
Чисті* страхові виплати	2326,2	3 884	6 546,1	67,0%	68,5%
Рівень чистих виплат, %	26,5	31,4	41,0	18,5%	30,6%
* Чисті страхові премії та виплати, що були отримані – розраховані як валові страхові премії (або виплати) за мінусом коштів з внутрішнього перестрахування (для виключення подвійного рахунку)					
<b>Перестрахування, млн.грн.</b>					
Сплачено на перестрахування, у тому числі:	5 621,70	6 423,90	9 064,6	14,3%	41,1%
- перестраховикам-резидентам	5 060,60	5 654,40	8 026,8	11,7%	42,0%
- перестраховикам-нерезидентам	561,1	769,5	1 037,8	37,1%	34,9%
Виплати компенсовані перестраховиками, у тому числі:	396,3	654,7	926,5	65,2%	41,5%
- перестраховиками-резидентами	273,4	329,0	504,7	20,3%	53,4%
- перестраховиками-нерезидентами	122,8	325,7	421,9	165,2%	29,5%
Отримані страхові премії від перестраховальників-нерезидентів	21,5	112,2	317,5	421,9%	183,0%
Виплати компенсовані перестраховальникам-нерезидентам	13,5	504,1	1 055,6	3634,1%	109,4%
<b>Страхові резерви, млн.грн.</b>					
Обсяг сформованих страхових резервів, у тому числі:	6 014,1	8 423,3	10 904,1	40,1%	29,5%
- резерви зі страхування життя	608,3	991,3	1 609,0	63,0%	62,3%
- технічних резервів	5 405,8	7 432,0	9 295,1	37,5%	25,1%
<b>Активи страховиків та статутний капітал, млн.грн.</b>					
Загальні активи страховиків	23 995	32 213	41 930,5	34,2%	30,2%
Активи, визначені ст. 31 Закону України „Про страхування”	17 488,2	19 330,3	23 904,9	10,5%	23,7%
Обсяг сплачених статутних фондів	8 391,2	10 633,6	13 206,4	26,7%	24,2%

<sup>1</sup> Дані про кількість договорів вказані за даними, наведеними у звітності страховиків. При цьому, у звітності договори в розрізі укладених з фізичними та юридичними особами при їх доданку містять незначну розбіжність із наведеною загальною кількістю.

## Тенденції

### 2008 рік (січень – грудень)

Зростання основних показників діяльності страховиків за 2008 рік вказувало на збереження тенденцій щодо зростання ділової активності у порівнянні до показників 2007 року. Вплив фінансової кризи позначився у другій половині року на уповільнення темпів росту показників діяльності.

Темпи приросту основних показників діяльності за 2008р. у порівнянні до аналогічного періоду 2007 року, свідчили про таке:

- Кількість укладених договорів (крім н/в)\* становила **22 828 731** одиницю та зросла на 13,1%, при цьому договори, укладені з фізичними особами, зросли на 13,6%, договори з юридичними особами – на 24,0%. Загальна кількість договорів з усіх видів страхування становила 657 997 558 од.

*\* наведено кількість договорів, за виключенням договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті, кількість яких зросла на 12,7% і становила 653 168 827 одиниць.*

- Страхові виплати/відшкодування продовжили зростати більш прискорено, ніж страхові премії:

- валові страхові виплати/відшкодування зросли на 67,4%;
- валові страхові премії – на 33,3%;

*аналогічно і в чистих преміях та виплатах:*

- чисті страхові виплати зросли на 68,5%;
- чисті страхові премії – на 68,5%.

- Страхові резерви зросли на 29,5%, при цьому технічні резерви – на 25,1%, а резерви зі страхування життя – на 62,3%.
- Загальні активи зросли на 30,2%, з них активи, визначені законодавством для покриття страхових резервів, – на 23,7%.

### Страхові премії

Загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками від страхування та перестрахування ризиків (від страхувальників та перестрахувальників), за 12 місяців 2008 року становила **24 008,6 млн. грн.**, з них:

8 026,8 млн.грн. (33,4%) становило внутрішнє перестрахування;

317,5 млн.грн. (1,3%) – премії, які надійшли від іноземних страховиків (перестрахувальників),

решту – 15 664,3 млн.грн. (65,2%) становили премії від страхувальників.

Динаміка страхових премій у 2005 – 2008 рр. та їх співвідношення до ВВП наведена на рис.1.

**Від страхувальників-фізичних осіб** надійшло **7 630,4 млн.грн.** (31,8% від валових премій та 48,7% від премій, отриманих від страхувальників). Більше половини всіх премій від громадян (52,2%) становили премії від страхування наземного транспорту (3 985,6 млн.грн.). Від страхування обов'язкової цивільної

відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми та зовнішніми договорами) надійшло 1 019,1 млн.грн. (13,4% відповідно), а також сукупно за видами добровільного особистого страхування – 814,0 млн.грн. (10,7% відповідно).

Сума **чистих страхових премій** (валові премії за мінусом премій з внутрішнього перестраховання) становила **15 981,8 млн.грн.**, що становить 66,6% від валових страхових премій.

Співвідношення страхових премій до ВВП (905,503 млрд.грн.): валові премії становили 2,65% від ВВП, чисті страхові премії досягли 1,76% у ВВП.



Рис.1 Динаміка страхових премій у 2005 - 2008 рр. та їх співвідношення до ВВП

Страхові премії за видами страхування за 2007 – 2008 рр. наведені в таблиці 3 у розрізі обсягів та їх темпів приросту, а також за структурою. Структура валових страхових премій у розрізі видів страхування за 2008 рік наведена на рис.2, а структура чистих страхових премій на рис.3.

Таблиця 3

Види страхування	Страхові премії, в млн.грн.				Структура страхових премій				Темпи приросту страхових премій	
	Валові		Чисті		Структура валових		Структура чистих		Валових премій	Чистих премій
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2008/2007	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<b>Страховання життя</b>	<b>783,9</b>	<b>1 095,5</b>	<b>783,4</b>	<b>1 095,3</b>	<b>4,4%</b>	<b>4,6%</b>	<b>6,3%</b>	<b>6,9%</b>	<b>39,8%</b>	<b>39,8%</b>
<b>Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:</b>	<b>17 224,3</b>	<b>22 913,0</b>	<b>11 570,3</b>	<b>14 886,5</b>	<b>95,6%</b>	<b>95,4%</b>	<b>93,7%</b>	<b>93,1%</b>	<b>33,0%</b>	<b>28,7%</b>
Добровільне особисте страхування	1 021,2	1 451,3	925,4	1 361,8	5,7%	6,0%	7,5%	8,5%	42,1%	47,2%
Добровільне майнове страхування	14 150,9	18 409,3	8 933,4	11 096,6	78,6%	76,7%	72,3%	69,4%	30,1%	24,2%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	3 798,4	3 705,5	1 658,4	1 395,6	21,1%	15,4%	13,4%	8,7%	-2,4%	-15,8%
Добровільне страхування відповідальності	592,6	1 018,8	358,7	515,7	3,3%	4,2%	2,9%	3,2%	71,9%	43,8%
Недержавне обов'язкове страхування	1 427,2	2 016,0	1 320,4	1 894,8	7,9%	8,4%	10,7%	11,9%	41,3%	43,5%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	970,6	1 470,1	939,5	1 425,1	5,4%	6,1%	7,6%	8,9%	51,5%	51,7%
Державне обов'язкове страхування	32,4	17,7	32,4	17,7	0,2%	0,1%	0,3%	0,1%	-45,5%	-45,5%
<b>ВСЬОГО (всі види страхування)</b>	<b>18 008,2</b>	<b>24 008,6</b>	<b>12 353,7</b>	<b>15 981,8</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>	<b>33,3%</b>	<b>29,4%</b>

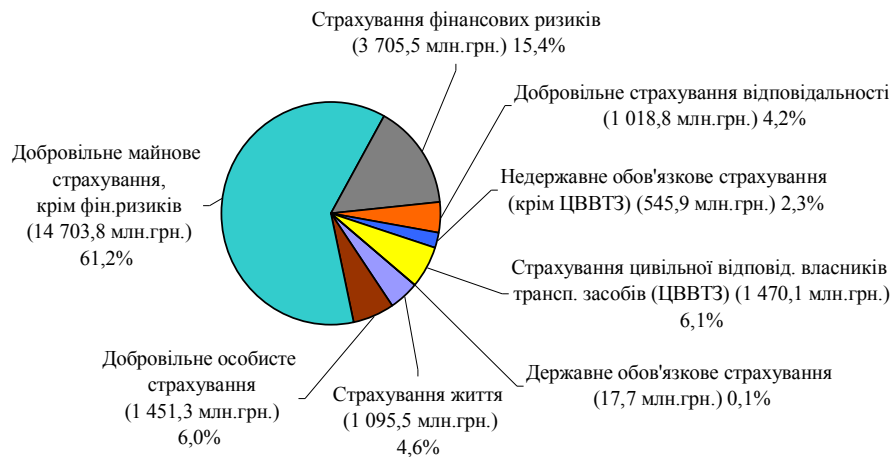


Рис. 2 Структура валових страхових премій у 2008р.

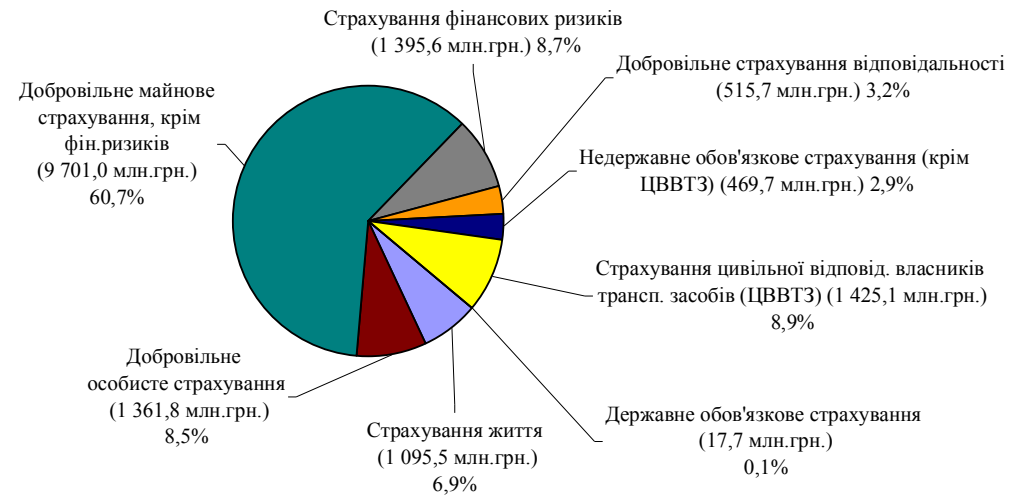


Рис.3 Структура чистих страхових премій у 2008р.

## Перестраховання

За січень – грудень 2008 року на перестраховання сплачено **9 064,6** млн.грн. (2007р. – 6 423,9 млн.грн.), з них:

- перестраховикам-нерезидентам - 1 037,8 млн.грн. (2007р. – 769,5 млн. грн.),
- перестраховикам-резидентам – 8 026,8 млн.грн. (2007р. – 5 654,4 млн. грн.).

У співвідношенні до валових страхових премій частка перестраховання станом на 31.12.08 становила 37,8% (рис. 9):

- частка всього перестраховання – 37,8% (2007р – 35,7%);
- частка перестраховиків-нерезидентів – 4,3% (2007р. – 4,3%);
- частка перестраховиків-резидентів – 33,4% (2007р. – 31,4%).

На рис.4 представлено структуру перестраховання ризиків у нерезидентів у 2008 році. Від загальної суми сплачених часток страхових премій на перестраховання нерезидентам (1 037,8 млн.грн.) найбільше сплачено до Сполученого королівства Великобританії (32,7% або 339,2 млн.грн.), Німеччини (21,1% або 218,9 млн.грн.) та Російської Федерації (14,3% або 148,8 млн.грн.).

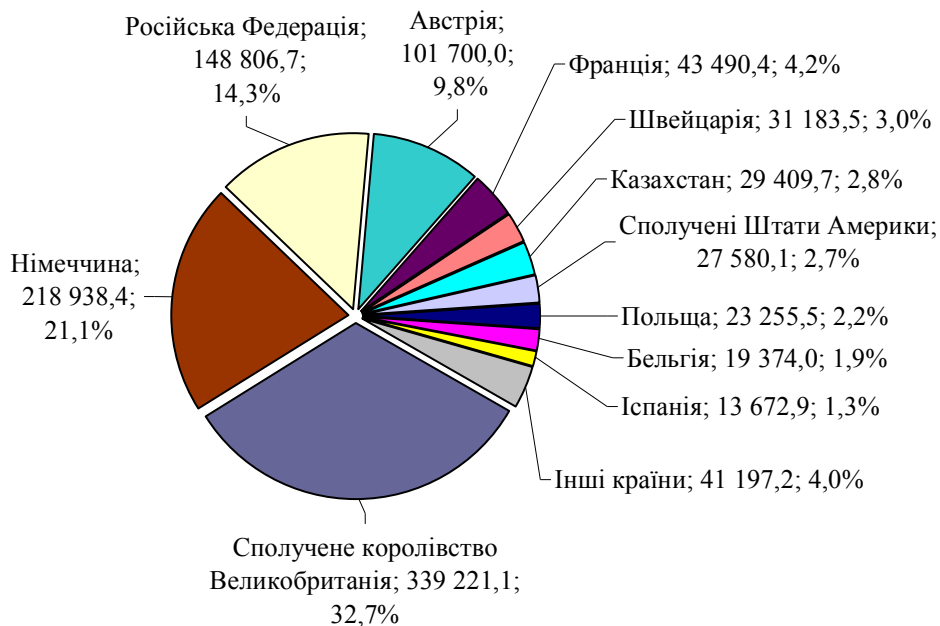


Рис.4 Країни перестраховання ризиків у нерезидентів станом на 31.12.2008 р. (в тис.грн. та в %)

## Страхові виплати/відшкодування

За підсумками 12 місяців 2008 року загальна (валова) сума страхових виплат за договорами страхування та перестраховання становила **7 050,7 млн.грн.**, з них страхувальникам-фізичним особам було виплачено 3 206,4 млн.грн. (45,5%) та перестраховальникам-резидентам – 504,6 млн.грн. (7,2%).

Динаміка валових та чистих страхових виплат та рівень страхових виплат у 2005-2008 рр. наведено на рис.5.

Основну частину виплат страхувальникам-фізичним особам здійснено з страхування наземного транспорту – 2 412,3 млн.грн. (або 75,2% від загальних виплат громадянам), зі страхування обов'язкової цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми та зовнішніми договорами) виплачено 408,0 млн.грн. (12,7% відповідно), а також сукупно за видами добровільного особистого страхування – 273,4 млн.грн. (8,5% відповідно).

Обсяг *чистих страхових виплат* (валові виплати зменшені на суму виплат перестраховальникам-резидентам) становив **6 546,1 млн.грн.** та зріс порівняно з 2007 роком на 68,5% (або на 2 662,1 млн.грн.).

*Рівень страхових виплат*: рівень валових виплат – 29,4%, рівень чистих страхових виплат – 41,0%, рівень виплат фізичним особам – 42,0%.



Рис.5 Динаміка валових та чистих страхових виплат та рівень страхових виплат у 2005-2008 рр.

Страхові виплати за видами страхування за 2007 – 2008 рр. наведені в таблиці 4 у розрізі обсягів та їх темпів приросту, а також за структурою. Структура валових страхових виплат у розрізі видів страхування за 2008 рік наведена на рис.6, а структура чистих страхових премій – на рис.7.

Таблиця 4

Види страхування	Страхові виплати, в млн.грн.				Структура страхових виплат				Темпи приросту страхових виплат	
	Валові		Чисті*		Структура валових		Структура чистих*		Валових виплат	Чистих виплат
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2008/2007	2008/2007
1	2	3	4	5					10	11
Страховання життя	23,9	37,7	23,9	37,7	0,6%	0,5%	0,6%	0,6%	57,9%	57,9%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	4 189,0	7 013,0	3 860,1	6 508,3	99,4%	99,5%	99,4%	99,4%	67,4%	68,6%
Добровільне особисте страхування	422,9	586,4	417,5	583,3	10,0%	8,3%	10,7%	8,9%	38,7%	39,7%
Добровільне майнове страхування - в тому числі страхування фінансових ризиків	3 406,0	5 843,6	3 086,7	5 345,6	80,8%	82,9%	79,5%	81,7%	71,6%	73,2%
Добровільне страхування відповідальності	47,1	34,1	46,5	34,2	1,1%	0,5%	1,2%	0,5%	49,7%	65,6%
Недержавне обов'язкове страхування - в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	276,9	532,1	273,3	528,5	6,6%	7,5%	7,0%	8,1%	-27,6%	-26,4%
Державне обов'язкове страхування	36,1	16,7	242,4	518,8	5,8%	7,4%	6,2%	7,9%	92,2%	93,4%
Державне обов'язкове страхування	36,1	16,7	36,1	16,7	0,9%	0,2%	0,9%	0,3%	112,5%	114,0%
<b>ВСЬОГО (всі види страхування)</b>	<b>4 212,9</b>	<b>7 050,7</b>	<b>3 884,0</b>	<b>6 546,1</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>	<b>-53,6%</b>	<b>-53,6%</b>
									<b>67,4%</b>	<b>68,5%</b>

\* Чисті страхові премії та виплати - валові страхові премії (або виплати) за мінусом коштів з внутрішнього перестраховування

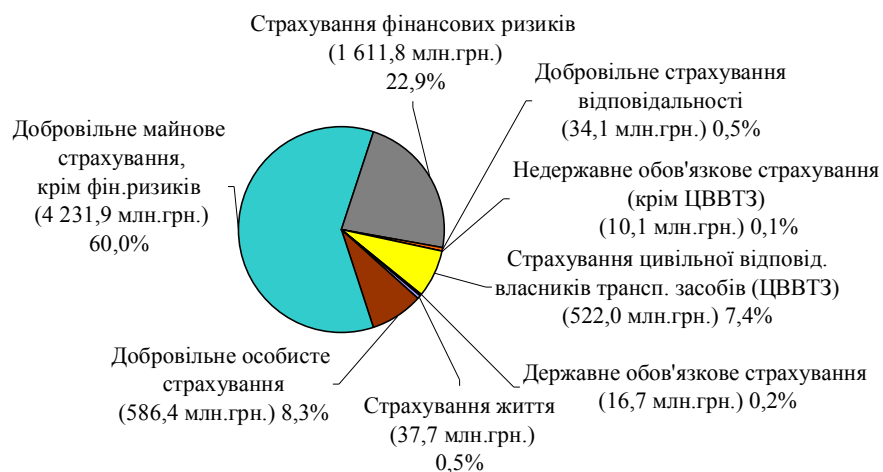


Рис.6 Структура валових страхових виплат за 2008р.

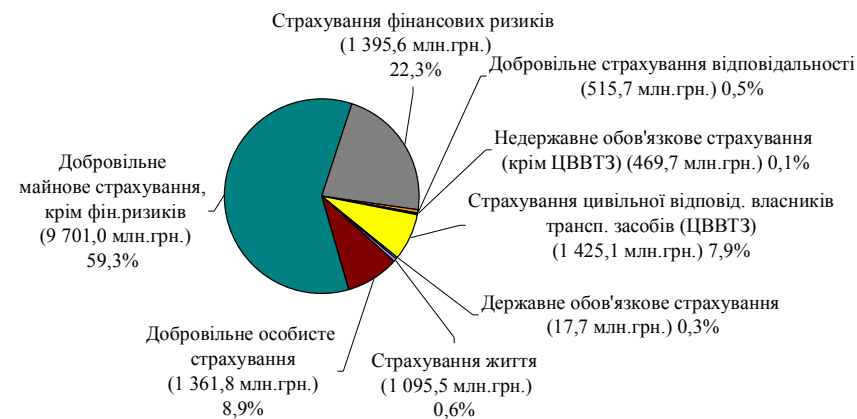


Рис.7 Структура чистих страхових виплат за 2008р.



## Рівень страхових виплат за видами страхування

**Рівень валових страхових виплат** (відношення валових виплат до валових премій) за 2008 рік становив 29,4% (табл.5). Високий рівень валових страхових виплат (більше 20%) спостерігався сукупно за видами у формі: добровільного особистого страхування – 40,4% (за 2007р. – 41,4%), добровільного майнового страхування – 31,7% (за 2007р. – 24,1%), а також державного обов'язкового страхування – 94,8% (за 2007р. – 111,4%).

Таблиця 5

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	Рівень валових виплат		Рівень чистих виплат	
	2007	2008	2007	2008
1	2	3	4	5
<b>Страхування життя</b>	3,0%	3,4%	3,1%	3,4%
<b>Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:</b>	24,3%	30,6%	33,4%	43,7%
Добровільне особисте страхування	41,4%	40,4%	45,1%	42,8%
Добровільне майнове страхування	24,1%	31,7%	34,6%	48,2%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	28,3%	43,5%	53,2%	104,7%
Добровільне страхування відповідальності	7,9%	3,3%	13,0%	6,6%
Недержавне обов'язкове страхування	19,4%	26,4%	20,7%	27,9%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	25,3%	35,5%	25,8%	36,4%
Державне обов'язкове страхування	111,4%	94,8%	111,4%	94,8%
<b>ВСЬОГО (всі види страхування)</b>	<b>23,4%</b>	<b>29,4%</b>	<b>31,4%</b>	<b>41,0%</b>

**Рівень чистих страхових виплат** (відношення чистих виплат до чистих премій) за 2008 рік становив 41,0% (у 2007р. – 31,4%).

Високий рівень чистих страхових виплат у 2008р. спостерігався за видами добровільного майнового страхування – 48,2%, а також добровільного особистого страхування – 42,8%.

Рівень чистих страхових виплат перевищує рівень валових, оскільки при розрахунку не враховуються частки страхових виплат, що сплачуються за договорами внутрішнього перестрахування ризиків та частки страхових премій, які сплачені за операціями внутрішнього страхування. У державному обов'язковому страхуванні операції внутрішнього перестрахування не здійснювалися, тому показник чистих страхових виплат з цього виду буде дорівнювати валовому рівню страхових виплат.

## Активи страховиків та сформовані страхові резерви

Зростання обсягів страхової діяльності стало одним із факторів росту страхових резервів та активів (рис.8).

На кінець 2008 року величина активів становила :

- загальних активів – 41,9 мільярдів гривень, що на 9,7 млрд.грн. перевищує показник 2007 року;
- активів, які визначені статтею 31 Закону України „Про страхування”, – 23,9 мільярдів гривень, що на 4,6 млрд.грн. перевищує показник 2007 року.

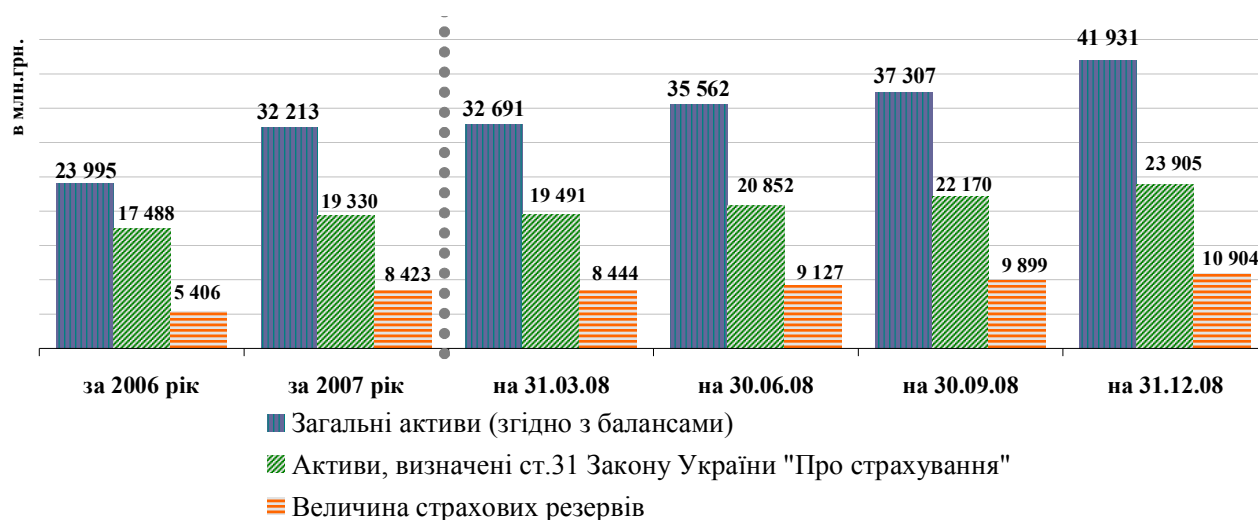


Рис.8 Динаміка активів та обсягів страхових резервів за 2006-2008рр. (на кінець кварталу)

Протягом 2008 року зберігалася позитивна динаміка зростання активів страховиків. Щоквартальні темпи приросту наведені в таблиці 6:

Таблиця 6

Період	За січень-березень 2008		За квітень-червень 2008		За липень-вересень 2008		За жовтень-грудень 2008	
	Темп приросту	Абсолютний приріст (млн.грн.)	Темп приросту	Абсолютний приріст (млн.грн.)	Темп приросту	Абсолютний приріст (млн.грн.)	Темп приросту	Абсолютний приріст (млн.грн.)
Загальні активи (підсумок балансів)	1,5%	478	8,8%	2 870,5	4,9%	1 745,1	12,4%	4 623,7
Активи, визначені ст.31 Закону України "Про страхування"	0,8%	161	7,0%	1 361,4	6,3%	1 317,5	7,8%	1 735,2
Величина страхових резервів	0,2%	20	8,1%	683,7	8,5%	772,0	10,2%	1 004,9

**Загальний обсяг сформованих страхових резервів станом на 31.12.08 становив 10 904,1 млн.грн., у тому числі:**

- **резерви зі страхування життя** – 1 609,0 млн.грн.;
- **технічні резерви** – 9 295,1 млн.грн.

Розміщення страхових резервів має здійснюватися у відповідності до статті 31 Закону України „Про страхування”, якою визначено перелік активів за відповідними категоріями. Станом на 31.12.08 обсяг активів за визначеними законом категоріями становив 23 904,9 млн. грн., з них 10 904,1 млн. грн. становлять активи на покриття страхових резервів (на суму страхових резервів). На рис.8 наведена структура загальних активів за визначеними законом категоріями.

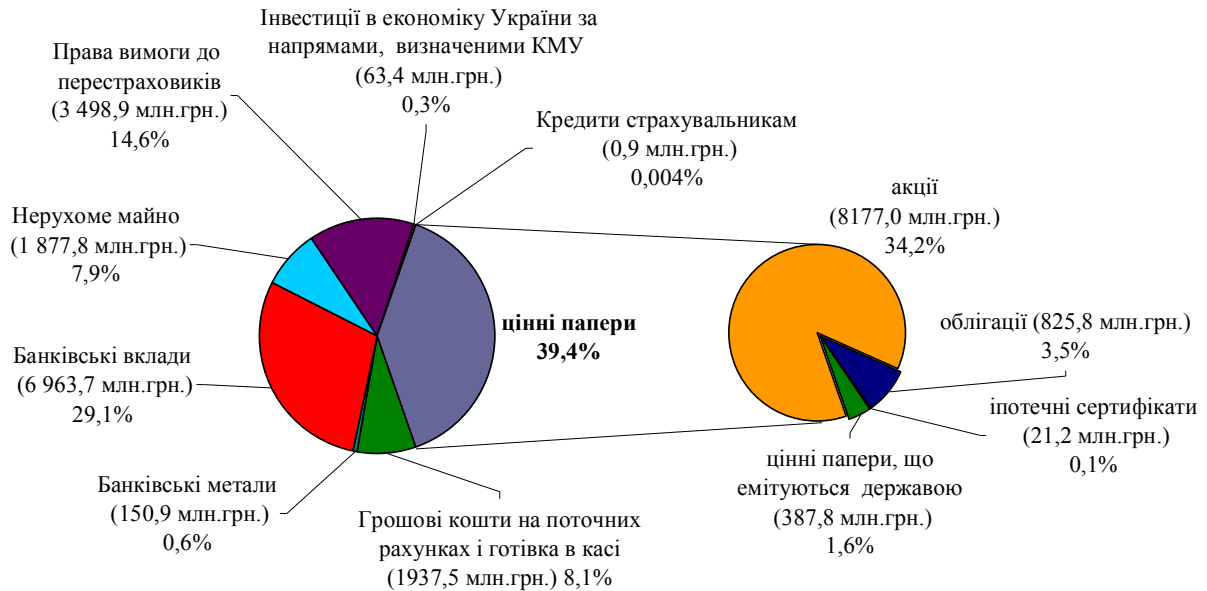


Рис.8 Структура активів за визначеними законом категоріями станом на 31.12.2008